

Vår dato
15.04.2009
Deres dato
16.12.2008

Vår referanse
2007/3572/TMF
Deres referanse

Justis- og politidepartementet
i samarbeid med Helse- og
omsorgsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

JUSTISDEPARTEMENTET	
23 APR 2009	
SAKSNR:	200807885
AVD/KONTOR:	LOV / ES / TSA / HØY
DOKNR:	70

Høringsuttalelse - Etterkontroll av reglene om strafferettslig utilregnlighet, strafferettslige særreaksjoner og forvaring

Det vises til e-post fra Helse- og omsorgsdepartementet av 16.12.2008 vedrørende høringsbrevet: Etterkontroll av reglene om strafferettslig utilregnlighet, strafferettslige særreaksjoner og forvaring, oversendt til Det medisinske fakultet ved NTNU for uttalelse innen 01.04.2009.

Vi beklager å ha oversittet høringsfristen men etter avklaring med Justisdepartementet på telefon 14.04.09, skulle det gå fint å få ettersendt vår uttalelse.

Det medisinske fakultet ba Institutt for nevromedisin <http://www.ntnu.no/inm/> om å se på saksdokumentet og komme med eventuelle innspill.

Instituttet, ved førstemanuensis Jim Åge Nøttestad, har utarbeidet følgende uttalelse på vegne av Det medisinske fakultet ved NTNU:

ETTERKONTROLL AV REGLENE OM STRAFFERETTSLIG UTILREGNELIGHET, STRAFFERETTSLIGE SÆRREAKSJONER OG FORVARING.

1. Utslusing

Utslusing av forvaringsdømte bør foregå innen kriminalomsorgen i hele landet. Da de forvaringsdømte ofte har personlighetsforstyrrelser som det kan ta år å endre på bør behandlingstilbudet i de institusjonene hvor utslusningen skal foregå styrkes faglig.

2. Nasjonal koordineringsenhet

Den eksisterende koordineringsenheten i Helse Sør-Øst har i dag oversikt over ca halvparten av de domfelte til tvungent psykisk helsevern. Dette er en viktig funksjon som bør omfatte hele landet med henblikk på de dømtes rettssikkerhet og for å hindre, eller avdekke eventuell systemsvikt. Den nasjonale koordineringsenhetens overordnede oppgave bør være slik den er omtalt av departementet: *Departementet antar at enhetens oppgaver i det alt vesentlige bør*

Postadresse	Org.nr. 974 767 880	Besøksadresse	Telefon	Konsulent
Medisinsk teknisk	E-post:	Medisinsk teknisk	+ 47 73 59 88 59	Tone Merete Follum
forskningssenter	dmf-post@medisin.ntnu.no	forskningssenter	Telefaks	
7489 Trondheim	http://www.ntnu.no/dmf	Olav Kyrres gt 9	+ 47 73 59 88 65	Tlf: + 47 73 59 01 50

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlerenheten ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

være å utarbeide prosedyrer for samhandling og oppfølging mellom helseforetakene og justissektoren, samt yte veiledning til helseforetakene ved valg av behandlingssted.

Et nasjonalt register vil være viktig i forskningssammenheng mht. hvilke risikoforhold som foreligger ved tilbakefall til alvorlige voldshandlinger hos utilregnelige.

Registeret bør hjemles i lov- og forskrifter slik at det er uavhengig av søknad til og datatilsynets tidsbegrensede konsesjoner for personregister.

Dersom registeret i tillegg skal inneha opplysninger uavhengig av pasientens samtykke, må det skje en lovendring i helsepersonell- og pasientrettighetsloven

Underrettingsplikten etter straffelovens § 147 bør som beskrevet samles på et sted. I tillegg til de enhetene som nevnes i forslaget til lovendring bør en også ta med den nasjonale koordineringsenheten

Ruskontroll

Vi deler departementets lovforståelse av psykisk helsevernloven § 4-7. Ordlyden åpner for at vedtak gir hjemmel for flere urinprøver i et behandlingsforløp. Økt frihet kan gi økt eksponering for rus og det bør i slike tilfeller kunne være mulig å inngå avtaler med pasientene som kan innebære innsnevring i deres frihet

3. Opplysninger fra helsepersonell

Gjennomføringen av dom på tvungent psykisk helsevern forutsetter at påtalemyndighet, domstolene, rettsoppnevnte sakkyndige og koordineringsenheten får de opplysningene som er nødvendige for å gjennomføre dommen.

Dette hensynet er ut fra vår vurdering allerede ivaretatt innen det eksisterende lovverk. En eventuell endring bør skje ved endringer i helsepersonell- og personrettighetsloven under de kapitlene i disse lovene som regulerer unntak fra taushetsplikten, kap. 5 i helsepersonelloven og pasientrettighetsloven § 3-6.

4. Utvidelse av virkeområdet for særreaksjoner for utilregnelige

Utredningsgruppen og departementets forslag er etter vår mening utilfredsstillende for å ivareta den gruppen som er tiltenkt en utvidelse av særreaksjonen. Det fremsatte forslaget vil sannsynligvis bare hjemle en kortvarig innleggelse før poliklinisk behandling og vil være uten mulighet til å gjennomføre reinnleggelser ved lovbrudd, rusmiddelbruk eller tegn på tilbakefall. Gruppens behov for psykisk helsevern vil være langvarig og det foreliggende forslaget møter ikke disse behovene.

Det er ikke åpnet for en endring i det medisinske prinsipp for strafferettslig utilregnelighet og da står valget av virkemiddel i realiteten mellom tre alternativ, en utvidelse av særreaksjonen dom til tvungent psykisk helsevern, en ny særreaksjon eller en sivilrettslig løsning.

Flesteparten av de menneskene dette gjelder fyller sannsynligvis hovedvilkåret for tvungent vern etter psykisk helsevernloven og det burde derfor ha vært gjort forsøk på en sivilrettslig løsning på de utfordringene disse personene representerer. Vår mening er at dom til tvungent psykisk helsevern fortsatt må være en reaksjon forbeholdt de alvorligste tilfellene. Vern av samfunnets borgere mot *farlighet*, er noe annet enn vern mot *plagsomhet*.

Blant de modeller som er foreslått for de plagsomme, men ikke farlige nok, er Karl Henrik Melle, avdelingssjef St. Olavs Hospital, Avdeling Brøsets forslag det beste av de forslagene som er kommet. Han forutsetter at Psykisk helsevernloven endres slik at det under §3-3 innføres et tilleggskriterium c. formulert slik: Har begått flere straffbare handlinger av særlig krenkende, særlig ødeleggende, eller særlig plagsom art, og andre tiltak har vist seg åpenbart nytteløse. Slik vil en sikre at pasienter som vurderes under dette tilleggskriterium har en alvorlig sinnslidelse og at det dreier seg om den gruppen en nå, ønsker å nå.

5. Straffrihet på grunn av psykose, høygradig psykisk utviklingshemming og bevisstløshet

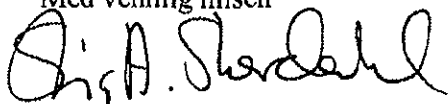
Bevisstløshet i straffelovmessig forstand er et vel innarbeidet begrep i rettspraksis og bør ikke forandres selv om bevisstløs i medisinsk sammenheng har et annet innhold.

Dersom det åpnes for at de som var psykotisk på gjerningstidspunktet som følge av selvforskyldt rus skal idømmes fengselsstraff bør det utredes hvordan disse skal ivaretas innen kriminalomsorgen, da det er sannsynlig at flere av disse ikke er soningsdyktige.

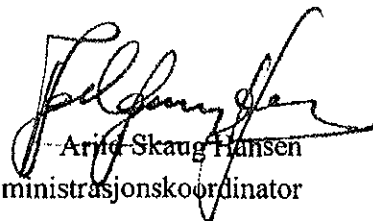
6. Utilregnelige i varetekt

Vi er enige i at strafferettslige utilregnelige personer ikke skal sitte i fengsel på grunn av manglende kapasitet i det psykiske helsevernet, men anser det ikke som hensiktsmessig at domstolene skal stå som garantisten for at dette unngås.

Med vennlig hilsen

Stig A. Slørdahl
Dekanus

Arne Skaug Hansen
Administrasjonskoordinator